

PAKOPELI ITSENÄISYYTEEN

JÄLKIHUOLLON UUDET TUULET

11.2.2025

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Tervetuloa webinaariin!

- 12:00 Webinaarin avaus, projektipäällikkö Senni Laine
- 12:05 **Miten jälkihuollon työ ja nuorten haasteet ovat muuttuneet työuran aikana**
Jälkihuollon ohjaaja Ari Toivola, Auta Lasta ry
- 13.00 tauko
- 13:15 **Nuorten itsenäisen asumisen haasteet ja niiden kehittäminen pakopeliksi**
Senni Laine, Diak ja Sonja Hämäläinen, Nuorten Akatemia
- 14:15 Esittelyssä käynnissä olevat jälkihuollon kehittämishankkeet
- 14:15 **Jäkälä – jälkihuoltopalveluiden kehittäminen Lapissa** Matti Virtasalo, Lapin AMK
- 14:30 **Kokonaisvaltaista hyvinvointia jälkihuoltoon** Heli Dahlblom, Jatkos-hanke, HyvaKS
- 14:45 **Vertaisverkko – Nivelvaiheen tukipalvelu lastensuojelun jälkihuollon palveluvalikoimaan** Juho Kuosa, HDL ja Ida Kemi, Päijät-Sote
- 15:00 **Loppusanat** Tanja Hirschovits-Gerz, THL
Keskustelua
- 15:30 Webinaarin päätös

Hankekoodi

S30738

QR-koodi

Käythän kirjaamassa itsesi hankkeen osallistujaksi koodin kautta. ESR-hankkeissa vaaditaan vahva tunnistautuminen.

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

HAASTEENA TIETO
ITSENÄISTYESSÄ
JÄLKIHUOLLOSSA

► Esimerkki. "17-vuotias lapsi asuu lastenkodissa ja täyttää muutaman kuukauden päästä 18 vuotta. Häntä autetaan oman vuokra-asunnon hakemisessa. Etuisuus asioista on keskusteltu palaverissa. Yhtenä päivänä lapsi huolestunut ja stressaantunut. Työntekijä tuntee lapsen ja osaa kysyä asioita. Lapsi kertoo, että ei hän voi muuttaa asumaan vuokralle kun hänen rahat ei riitä koska hän saa kuntoutusrahaa, niin hän voi saada asumistukea vain 5€/kk. Lapsi on nähnyt tiktok videon, jossa joku henkilö esittelee kelasta saamaansa asumistukipäätöstä, jossa saa asumistukea 5€/kk koska saa kuntoutusrahaa, ihminen on kelan päätöksestä tuohtunut ja pettynyt yhteiskunnan tukijärjestelmään."

► Esimerkki. "Kela on hylännyt perustoimeentulotuen. Nuori on asiasta hämmentynyt ja taloudellinen ahdinko painaa vauhdilla päälle. Nuori ei kykene hoitamaan asioitaan koska jää jumiin rahattomuuden ajatukseen. Tukihenkilö käy nuoren kanssa läpi kelan päätöstä ja huomaa heti, että hylkäämisen syynä ovat puuttuvat tiliotteet. Tilanteen syntymiseen vaikutti se, että tukihenkilötyöskentely ei käynnistynyt heti siirtymässä vaan vasta kuukauden päästä siitä kun nuori oli muuttanut sijaishuoltopaikasta. Palaverissa nuori on vakuuttanut sosiaalityöntekijän siitä, että hän osaa hoitaa asiansa eikä tarvitse apua, todellisuus muuttuu yhdessä kuukaudessa"

- ▶ Mistä tietoa jälkihuollosta ja itsenäistymisestä saa.
- ▶ Miten jäsennetään tieto lapselle siitä mitä tarkoittaa yksilön aseman muutos yhteiskunnassa kun täyttää 18-vuotta ja sijaishuolto päättyy.
- ▶ Tuotetaanko tietoa ymmärrettävässä muodossa, miten palavereissa puhutaan, mitä asioita nostetaan keskusteluun. Muistammeko aina kysyä lapselta mitä hän ajattelee aikuistumisesta.
- ▶ Esitetäänkö tietoa tarkoituksenmukaisissa kanavissa. Esimerkki. Katso oman hyvinvointialueesi kotisivuilta jälkihuollon yhteystiedot. Jos niitä ei ole, niin miksi näin?
- ▶ Niin tulevien jälkihuollon työntekijöiden kuin sijaishuoltopaikan henkilökunnan keskusteluissa lapsen kanssa voi olla asioista tietämättömyydestä johtuvaa virheellistä asiakkaan neuvontaa. Esimerkki. "Keskusteluissa neuvotaan automaattisesti nuorta hakemaan esimerkiksi perustoimeentuloa kelasta vaikka nuorella voi olla varallisuutta, jonka saa haltuunsa täyttäessään 18 vuotta, jolloin oikeutta perustoimeentulotukeen ei synny".
- ▶ Tiedon oikea-aikaisuus, milloin lapsi/nuori on valmis käsittelemään tietoa ja ottamaan sitä jäsentyneesti vastaan.

HAASTEENA SIIRTYMÄ SIJAISHUOLLOSTA

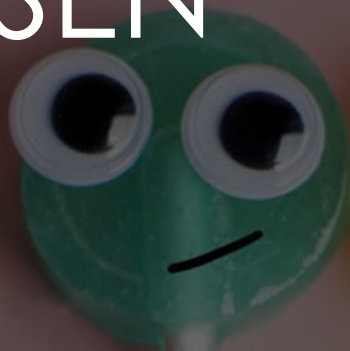

- ▶ Esimerkki. ” Nuori on juuri muuttanut omaan vuokra-asuntoon. Ensimmäinen viikko on takana, kodin laittaminen on vielä ihan kesken, sillä koulupäivät ovat tuntuneet todella raskailta. Mutta oma koti tuntuu silti ihanalta sillä se on oma. Sitten yhtenä yönä ovikello soi aamuyöstä ja mitään sen kummemmin ajattelematta nuori avaa oven rappukäytävään. Siinä on oma vanhempi tukevasti humalassa, jotain hän sössöttää ja kävelee sisään. Ahdistaa todella paljon, apua mitä mä voin tehdä mä en halua että tämä ihminen kokoajan pilaa mun elämää, miksi mun pitää nyt alkaa tästäkin huolehtimaan”

1. Sinä päivänä kun täyttää 18-vuotta sijaishuolto päättyy ja päättyy asuminen sijaishuoltopaikassa. Ennen oli huomattavasti joustavampaa, nykyään tuntuu jopa ehdottomalta. Perhehoidossa ehkä hieman joustavampaa kuin laitossijoitusten kohdalla.
2. Siirtymiä on erilaisia. On suunnitelmallisia ja pehmeitä siirtymiä. Joskus siirtymä tulee kuin yllätyksenä. Jotkut siirtymät ovat täysin hallitsemattomia. Tämä vaikuttaa oleellisesti siihen, millaisia palveluita nuorella on tukenaan heti siirtymävaiheessa ja sen jälkeen.
3. Käytännön asioissa valtavasti haasteita. 17-vuotiaana vuokra-asunnon hakeminen, kuka allekirjoittaa vuokrasopimukset, saadaanko henkilötakausta, kuka tekee sähkösopimuksen ja kotivakuutuksen. Taloudellisen tilanteen selkeyttäminen ja siitä pitäisi pystyä ottamaan itse kokonaisvastuu. Joskus ollut jopa vanhempien elatuskyvyn selvittämisen prosessi kun lasta ohjataan hakemaan perustoimeentulotukea vuokra-asuntoon 17-vuotiaana avohuollon sijoituksen muuttuessa jälkihuoltoon. Usein työntekijöiden kiireestä johtuen prosesseja hoidetaan valmiiksi lapsen puolesta, jolloin lapsen mahdollisuus oppia asioita sijaishuollon loppuvaiheessa oleellisesti hankaloituu.
4. Varsinaisen muuton toteuttaminen käytännössä, sitä ennen usein vahvasti ohjattu oman kodin hankinnoissa ja asioiden hoitamisessa. Tämä tuki saattaa loppua yhdessä päivässä ja nuori voi olla asunnossaan ihan yksin muuttolaatikoiden keskellä.
5. Käytännössä kaikki sosiaali- ja terveyspalveluiden työntekijät nuoren elämässä vaihtuvat yhdessä hetkessä. Kuitenkin tiedetään, että pitkät ja pysyvät työntekijä-asiakassuhteet ovat keskeinen kantava voimavara lastensuojelussa.
6. Omat vanhemmat eivät aina ole tuki ja turva, ovat joskus uhka

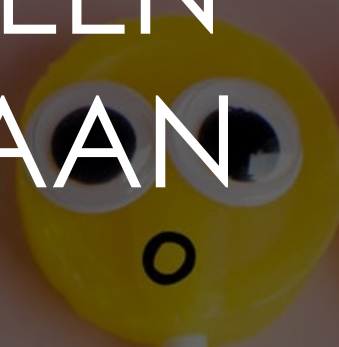
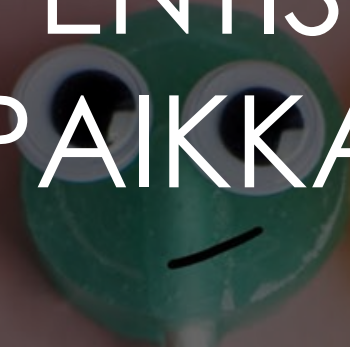
NUOREN AIKUISEN ARKITAI DOT

- ▶ Esimerkkejä:
- ▶ ”Yhtäkkiä valot sammuu, jopa jääkaapista. Ikkunasta katsoessa kaikkialla muualla on valot päällä, jopa rappukäytävässä on valot. Miksi mulla meni sähköt? Apua mitä mä teen!?”
- ▶ ”Sossu sanoi palaverissa, että laittaa mun tilille 50€, niin voin täyttää jääkaapin kun ne jotkut kelatuet tulee vasta ens viikolla. Mä en olekaan vielä koskaan täyttänyt jääkaappia, itseasiassa laitoksessa mun ei ole edes tarvinnut avata jääkaapin ovea koskaan”
- ▶ ”Apua hammas on ihan jäätävän kipee, mitä mä teen. Mikä ihmeen ajanvaraus soittamalla, mä en uskalla soittaa, mä en ole ikinä hoitanut mitään asiaa soittamalla”

1. Monet arkiset taidot, joita pidetään itsestään selvyyksinä eivät välttämättä ole nuorella hallussa ja niiden oppiminen vie aikaa.
2. Mistä nuori hakee käytännön ongelmissa apua, millaisin taidoin ja tiedoin hän lähtee ongelmia ratkaisemaan.
3. Asiointi palveluviidakossa. Esim. Työllisyyspalvelut, isännöitsijä+huoltopalvelu, kela, vakuutusyhtiö, sähköyhtiö, verottaja, pankkipalvelut terveydenhuollon palvelut, terapiat, opiskeluasiat, ohjaamot, sosiaalipalvelut, jne. SUMMA SUMMARUN palveluyhteiskunnassa on lukuisia tahoja joissa aikuinen ihminen asioi, on täysin absurdia ajatella, että juuri 18-vuotta täyttänyt osaisi sujuvasti käyttää koko palvelu valikoimaa vaan hän pikemminkin voi olla järjestelmän rattaissa jauhettavana jos jää yksinään. Luukuttaminen on tavattoman raskasta kenelle tahansa.

YHTEYDENPITO ENTISEEN
SIJAISHUOLTOPAIKKAAN

1. Pitkä yhteinen yhteistyö sijaishuoltopaikan kanssa päättyy myös vanhemmalla siinä missä nuorellakin. Ainakin virallisessa muodossa.
2. Kun vanhemmalla on huoli lapsensa pärjäämisestä juuri omilleen muuttamisen jälkeen, niin kenen kanssa vanhempi keskustelee huolistaan. Käytännön työssä huomattu, että vanhemmat saattavat pitää pitkiäkin aikoja yhteyttä lapsensa entiseen sijaishuoltopaikkaan, vaikka virallista asiakassuhdetta ei ole.
3. Silloin kun sijaishuoltopaikasta saa jälkihuollon palveluja ja jos niitä on nuorelle myönnetty, niin parhaillaan yhteistyö vanhempien kanssa tiivistyy ja se tukee myös nuoren sekä vanhemman suhdetta.
4. Myös nuoret usein pitävät sijaishuoltopaikkaan yhteyttä vaikkei virallista asiakassuhdetta sinne enää ole. Sijaishuoltopaikka saattaa olla myös ainoa kanava, josta saa neuvontaa arkisten asioiden suhteen. Sijaishuoltopaikkoihin usein saa yhteyden 24/7 ja sieltä vastaa kuitenkin tuttu ihminen.

Lopuksi yksi tyhmä kysymys
pohdittavaksi.

Mielletäänpö 18-22 vuotiaiden
jälkihuolto lastensuojeluksi meidän
palvelujärjestelmässä?

PAKOPELI ITSENÄISYYTEEN YHDESSÄ YÖSSÄ AIKUISEKSI

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Yhdessä yössä aikuiseksi

- Pakopeli itsenäisyyteen –hankkeen tavoitteena on kehittää pakopelejä lastensuojelusta itsenäistyvien nuorten itsenäistymistaitojen parantamiseksi.
- Pelien perustaksi tehtiin selvitys nuorten kohtaamista haasteista
- Selvitys tehtiin syksyllä 2024, ja sitä varten kuultiin noin sataa nuorten kanssa työskentelevää ammattilaista – mm jälkihuollon työntekijöitä, etsiviä nuorisotyöntekijöitä, asumisneuvoja, Ohjaamojen työntekijöitä ja asumiseen ja nuorten palveluihin liittyvien projektien työntekijöitä Pohjois-Pohjanmaalla
- Lisäksi selvitykseen kuultiin kokemustaustaisia nuoria

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Selvitys toimii pakopelien perustana

- Ammattilaisilta saatu tieto kertoo nuorten asumisen nykytilanteesta ja nuorten kohtaamista haasteista
- Selvitys toimii pakopelien kehittämisen perustana: Kokemustaustaisten nuorten kehittäjäryhmä suunnitteli selvityksen pohjalta pakopelien juonen ja henkilöhahmot

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Millaisia haasteita itsenäistymiseen liittyy?

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

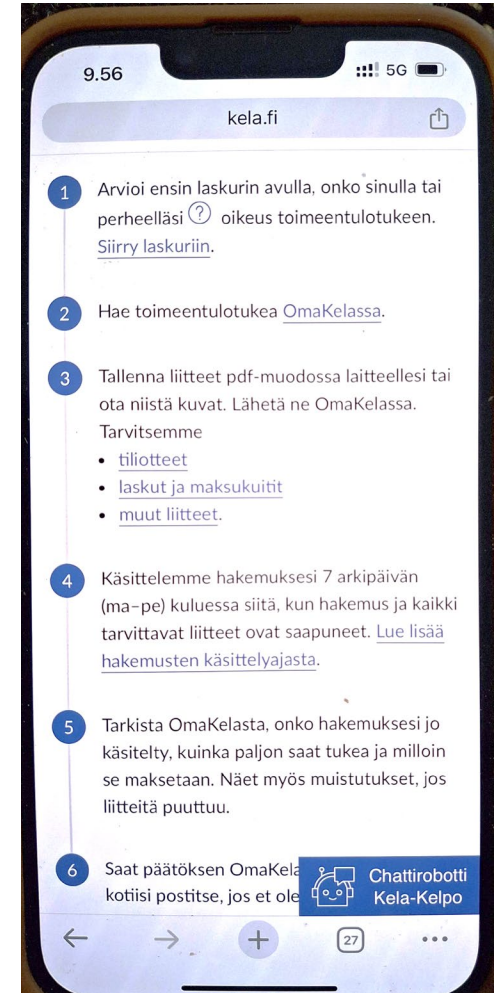
NUORTEN
AKATEMIA

Tukien ja etuuksien hakeminen

“Nuoret eivät usein tiedä mihin taloudellisiin tukiin ja muihin tukimuotoihin ovat oikeutettuja ja kuinka niitä haetaan. Kelan hakemukset ja niihin tarvittavat liitteet on koettu hyvin haastaviksi. Aikarajoissa on hankala pysyä, sillä nuorten elämänhallinta on usein puutteellista. Tästä seuraa usein se, että esimerkiksi asumistukea haetaan myöhässä ja tästä syystä vuokranmaksu tapahtuu viiveellä, joten rästiä alkaa helposti kertyä heti.”

“Talouteen ja raha-asioihin liittyvien asioiden hoitaminen vie niin paljon kapasiteettia, ettei ohjaajalla ole aikaa tukea oman arjen ja kodin ylläpitämisen opettelussa.”

“Haastavinta on Kelan tahkea toiminta. Päätöksien saaminen kestää liian kauan ja toimeentulotuen hakeminen on tehty niin vaikeaksi että ei mitään järkeä! (Nuori)”

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

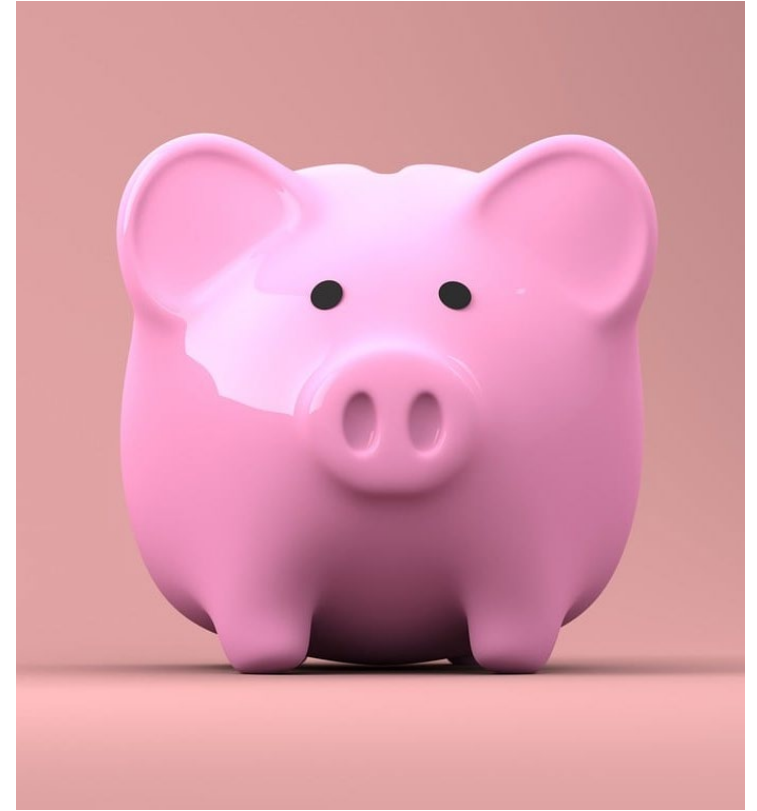
NUORTEN
AKATEMIA

Talousosaaminen ja rahankäyttö

”Ongelmien kasaantuminen, nopeiden ratkaisujen tekeminen, mieliteot ohjaavat arkea ja rahankäyttöä. Voidaan ajatella esimerkiksi, että on järkevämpää ostaa uusi hieno puhelin, kuin maksaa vuokra. Säästövinkit ei toimi, koska ei ole mistä säästää. Tarvitaan syvempää ymmärrystä omasta rahankäytöstä ja valintoihin johtavista syistä. Esimerkiksi miksi maksoin kissan lääkärikäynnin, enkä vuokraa. Tai miksi lainasin rahaa kaverille vaikka tiesin, että silloin en voi maksaa sähkölaskua.”

”Asumisen piilokulut yllättävät. Netti, puhelinlasku, Netflix tekevät ison loven kun tulot ovat pienet”

”Käteinen on helpompi hahmottaa. Etenkin jos rahat on vähissä nostan ne käteiseksi. Se että 70 e maksaa tililtä ei tunnu missään, mutta jos sulla on se 70 euroa käteisenä niin se tuntuu tosi isolta rahalta (Nuori).”

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

”Meillä on nuoria, jotka eivät ohjaajan lisäksi tapaa muita ihmisiä eivätkä poistu kotoaan. Enää ei tarvitse selviytyä edes ruokakauppaan, ruuankin voi tilata kotiovelle tai woltata.”

Sosiaaliset verkostot

”Kavereiden vaikutus on myös suurta. Ei osata, haluta tai uskalleta asettaa rajoja kavereiden käyttäytymiselle asunnolla. Nuorta pitäisi vahvistaa rajojen asettamisessa.”

”Mulla oli vanhemmille rajoituspäätökset monta vuotta. Että sit kun täytti 18 ja muutti omilleen ja ne alkoi pommittaa niin oli se aika shokki. Kun niihin liittyy traumoja (Nuori).”

”Voi olla, että lainataan oma vuokraraha läheisille vuokranmaksun sijaan. Osassa perheissä tuntuu olevan niin, että suvun rahat [ovat] yhteisiä. Se kenellä sattuu olemaan rahaa, on velvoitettu auttamaan muita omista menoista välittämättä.”

**Euroopan unionin
osarahoittama**

DIAK

**NUORTEN
AKATEMIA**

Asumisen taidot

”Usein ei suju edes se yleissiivous, vaan roskapusseja ja pitsalaatikoita alkaa kertyä asuntoon. Osa saa hyvin itsenäisesti siivottua, kunhan ohjaaja vaan on paikalla. Silloin on mietitty ratkaisuksi, että riittäisikö se, että kaveri tulisi kylään siivousvalvojaksi.”

”Yleisimmin laskutetaan uunin ja uunin taustan pesusta, ikkunoiden pesusta ja lattiakaivon tyhjennyksestä. Niitä ei osata tehdä, vaikka meillä on ohjeet muuttosiivousta varten.”

”Asunnon kalustamisen ja viihtyisäksi laittaminen tuntuu monelle nuorelle haasteelliselta. Myös kodin siistinä pitäminen on haaste. Vaikuttaa, että juuri 18 vuotta täyttäneellä on paljon menohaluja eivätkä he välttämättä osaa rauhoittua kotiinsa. Toisena ääripäänä taas ovat nuoret, jotka jämähtävät kotiinsa ja saattavat pelata pelejä 24/7 kotona, jolloin tulee esimerkiksi ongelmia opiskeluissa.”

**Euroopan unionin
osarahoittama**

DIAK

**NUORTEN
AKATEMIA**

Avun hakeminen

"Halutaan pärjätä viimeiseen asti, ei uskalleta ottaa yhteyttä, häpeä/kasvojen menetys estää, asioiden mittasuhteet eivät ole selvillä, ei nähdä pois pääsyä tilanteesta. Kohtaaminen auttaa, kun päästään oikeasti käsiksi ongelmaan ja selvittämään ratkaisua. Meidän tärkeänä tehtävänä on toivon lisääminen ja kannustaminen."

"Jälkihuollon tuki on ollut olematonta. Itse olen yrittänyt asioita selvittää, katsoin googlesta videon miten tehdään sähkösopimus (Nuori)."

"Mielenterveysongelmat estävät toimimasta. Hävettää, nolottaa. Rahat ei riitä. Ei hallita taloutta. Ei uskalleta sanoa asiaa ääneen kenellekään."

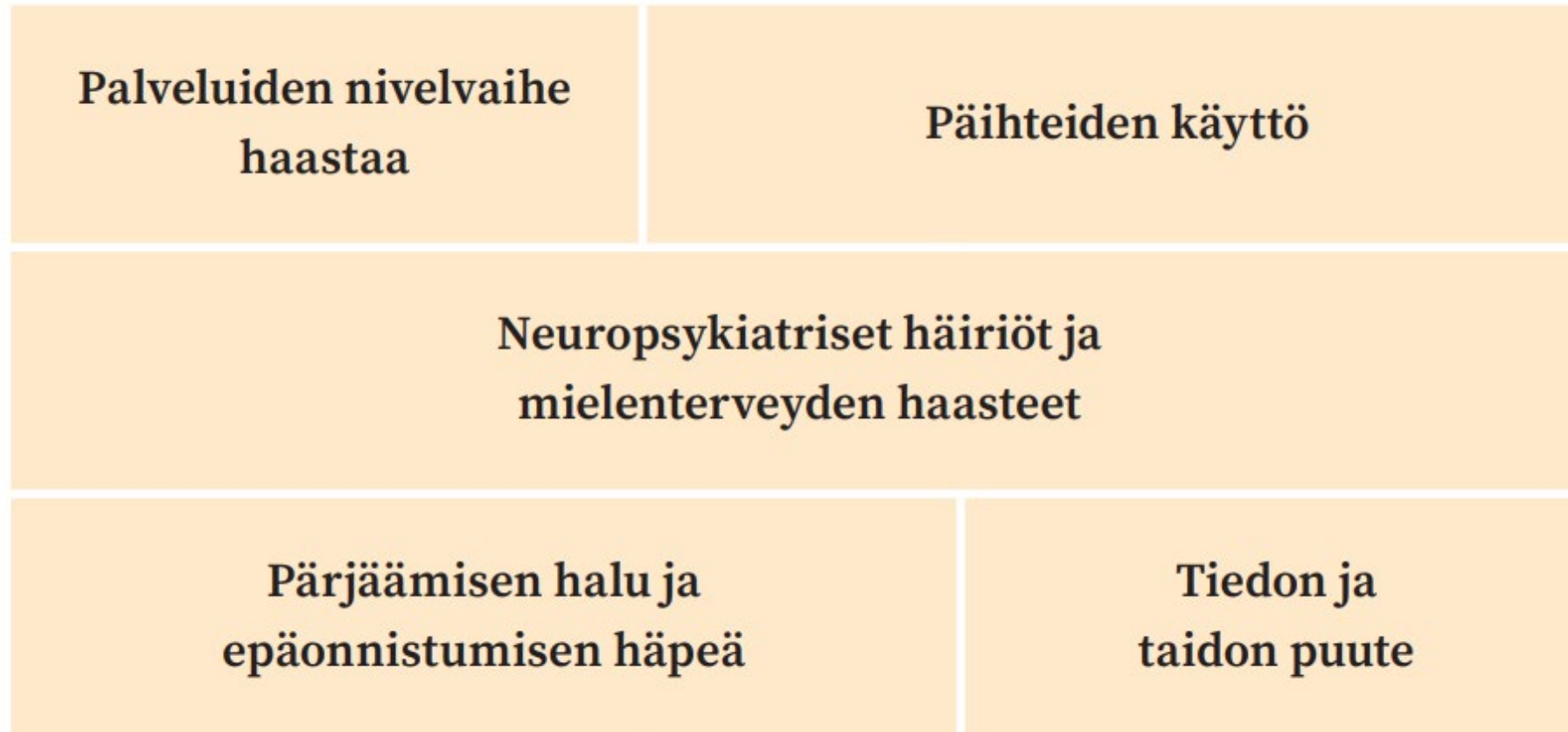
Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKADEMIA

Mitä on haasteiden takana?

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Palveluiden nivelvaihe haastaa

”Olin ihan pihalla. 18-vuotispäivänä muutin laitoksesta, ja samana päivänä haettiin huonekalut. Sitten kun kaikki lähti jäin yksin tyhjään asuntoon ja mietin että ei tunnu aikuiselta (Nuori).”

”Nuorilla on puutteelliset elämänhallintataidot; johon liittyy usein päihteiden käyttöä ja mielenterveyshaasteita. Nuori haluaa usein irtaantua ns. viranomaisista, kun muuttaa ensimmäiseen omaan asuntoon ja tällöin saattaa olla runsastakin alkoholin käyttöä ja saada ei-toivottuja kavereita.”

”Ei pystytä omaksumaan sellaista määrää vastuuta ja tietoa, joka heille ”yhdessä yössä” tulee. Uusia asioita tulee liikaa ja niiden omaksuminen vie joiltain nuorilta tosi pitkään, vuosiakin. Tietenkin tähän vaikuttaa myös oma motivaatio ja halu oppia, mutta usein on kyse myös siitä, ettei ole tietoa tarpeeksi siitä, mitä heiltä odotetaan. Myös ulkopäin tulevat vaatimukset voivat monelle olla punainen vaate eikä sen vuoksi haluta hoitaa asioita.”

Neuropsykiatriset haasteet ja mielenterveyden häiriöt

”Jos tulee pieniä haasteita vastaan, esimerkiksi pyykkivuoron varaus ei onnistu, asia voi jäädä roikkumaan pitkäksi aikaa.”

”Ei ymmärretä, mitä tarkoittaa kun menettää asunnon vuokratien takia. Miten monta kertaa se tulee myöhemmin vastaan.”

”Suorien neuvojen tai vain yhden vaihtoehdon antaminen ei toimi. Nuoren kanssa pitäisi etsiä hänelle sopiva tapa toimia. Esimerkiksi nuori kertoi, että on haaste tiskata. Hänen kanssaan mietittiin syitä siihen ja ratkaisuja. Kolmen viikon kuluttua nuori kertoi, että siirsi tiskaamisen kylpyhuoneeseen, missä se onnistuu nyt paremmin. Kertoi, että siellä ei haittaa jos roiskuu ja vaatteet/itse kastuu, koska voi mennä suoraan suihkuun. Siellä myös enemmän tilaa.”

**Euroopan unionin
osarahoittama**

DIAK

**NUORTEN
AKATEMIA**

Päihteidenkäyttö

"Konkreettisista asioista talouden hallinta on sellainen, joka aiheuttaa eniten vaikeuksia. Sitten otetaan pikavippejä, kun etuudet eivät riitä kuukaudeksi ja sen myötä ollaan pahassa velkakierteessä ja menetetään luottotiedot. Päihteet ovat myös usein tämän ongelman taustalla, eli kaikki rahat menevät päihteisiin."

"Elämänhallinnan haasteet voivat heitellä nopeasti. Jos on "lääkinnyt" mielenterveysongelmiaan/ -oireita päihteillä, niin jo pelkästään arjenhallinta on vaikeaa. Mutta jos päihteet saa rajattua elämästään pois, niin ei ne mt-ongelmat ole mihinkään kadonneet, vaan nuori joutuu elämään niiden ongelmien keskellä. Jos nuorella on voimia hakea apua, niin tulee esiin, ettei Oulun seudulla ole helppoa saada mielenterveys- ja päihdeongelmiin apua. Omaa työntekijää voi joutua jonottamaan kuukausia, jolloin oma tilanne voi jo ajautua elämänhallinnan vaikeuksien vuoksi täysin umpikujaan. Asunto lähtee alta maksamattomien vuokrien takia, luottotiedot menee jne. Sitten asunnottomana on todella hankala selvittää solmussa olevaa tilannetta."

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Lastensuojelulaitoksista itsenäistyvissä nuorissa on paljon "yhteiskunnan lapsia", joilta puuttuu osittain tai kokonaan vanhemmista, sukulaisista ja ystävistä koostuva turvaverkko.

Pärjäämisen halu ja epäonnistumisen häpeä

"Monella toimintakyky on niin heikko, että asioita on vaikea lähteä hoitamaan ja ottaa apua vastaan. Tilanteet ajautuvat vaikeaan pisteeseen melko lyhyessä ajassa, jos tilannetta ei päästä selvittämään."

"Eräs nuori sanoi, ettei halua ottaa vastaan jälkihuoltoa, sillä hän on jo tullut niin kalliiksi tälle yhteiskunnalle. Ei siinä auttanut mikään suostuttelu, ettei se sun vika ole jos et kotiolojen vuoksi ole voinut siellä asua."

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Tiedon ja taidon puute

"Voi olla, ettei ole opetettu minkäänlaisia taitoja ja myös nuori on voinut aina pelätä epäonnistumista eikä ole halunnut edes yrittää. Että ei osata vaikka käyttää hellaa tai tiskata"

"Tosi usein kuulee vastaukseksi että ei kukaan oo kertonu. Mutta itsekin pitäisi olla aktiivinen, kysyä ja ottaa selvää."

"Jälkihuollon palveluista ei kyllä ole kerrottu. Tuntuu, että kaikki pitää osata kysyä. Esimerkiksi harrastusten tuesta ei kerrottu mitään ennen kuin kaverin kautta sain kuulla ja osasin kysyä. Kai ne säästää sillä tavalla (Nuori)."

**Euroopan unionin
osarahoittama**

DIAK

**NUORTEN
AKATEMIA**

Monta muutosta yhdessä yössä

Nuori ei muutu yhdessä yössä aikuiseksi. Ei ole olemassa mitään "aikuisuus 1.0 - latauspakettia", jolla kaikki täysi-ikäisenä tarvittavat tiedot ja taidot saataisiin nuoren käyttöön.

Lastensuojelusta itsenäistyvillä nuorilla on traumatausta ja monilla on lisäksi haasteita oppimisessa sekä toiminnanohjauksessa. Myös päihteidenkäyttö on yleisempää kuin kotoa itsenäistyvillä nuorilla. Nämä haastavat nuoren itsenäisen elämän alkutaipaleella.

Alle 18-vuotias sijoitettu lapsi	Täysi-ikäinen nuori	Muut muutokset
Palvelu: sijoitus lastensuojelulaitoksessa tai sijaisperheessä	Palvelu: jälkihuolto	Mielenterveyspalveluissa siirtyminen nuorisopsykiatrialta aikuisten palveluihin
Sosiaalityöntekijällä enintään 30 asiakasta	Sosiaalityöntekijällä / ohjaajalla 50–100 asiakasta	Oppivelvollisuus päättyy
Ei yhtenäisiä ohjeita itsenäistymiseen (laitos- /perhekohtaista)	Palvelut vaihtelevat hyvinvointialueittain, myös taloudellisen tuen ohjeistus vaihtelee	
Lopullinen vastuu nuoren hyvinvoinnista ja asioiden sujumisesta AINA muualla: ohjaajalla / perhehoitajalla / sosiaalityöntekijällä. Nuori tottuu, että "joku hoitaa"	Kaikki eivät ota jälkihuoltoa vastaan, vaikka siihen on oikeus (valtakunnalliset luvut ei tiedossa) Lopullinen vastuu nuorella itsellään. Pitää osata itse hakea tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista	Armeija

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Kiitos

Senni Laine
Projektipäällikkö
Diak
senni.laine@diak.fi
p. 050 593 7962

Sonja Hämäläinen
Projektipäällikkö
Nuorten Akatemia
sonja.hamalainen@nuortenakatemia.fi
p. 050 560 1674

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

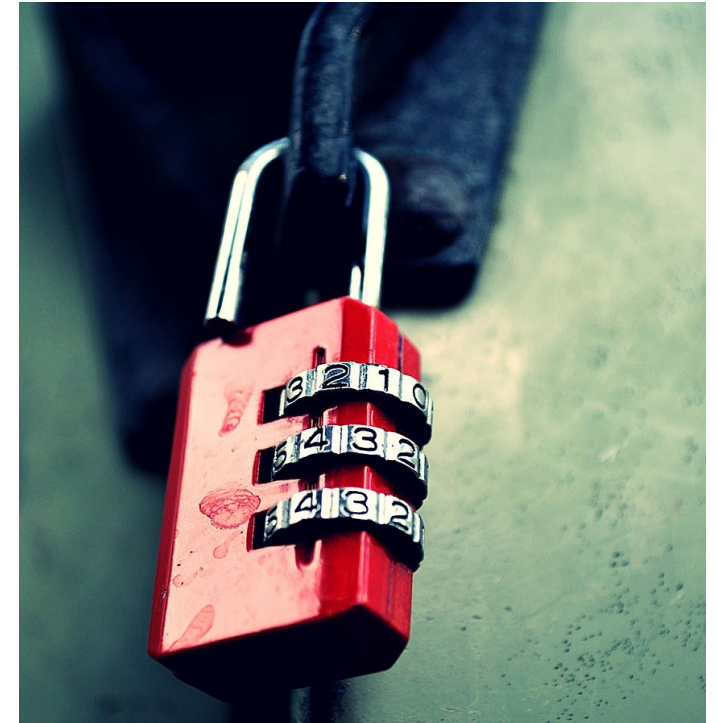
NUORTEN
AKATEMIA

VALO ON KADONNUT

Itsenäistymisen ja asumisen pakopelit

- Pulmanpeli, jossa tarvitaan loogista päättelykykyä, luovuutta ja vuorovaikutustaitoja
 - Tarina tai vahva teema
- Eri versiot: fyysiset ryhmässä pelattavat pelit ja yksin pelattava digitaalinen peli
- Pelipedagogiikka
- Kokemuksellinen ja tutkiva oppiminen

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Yhteiskehittäminen kohderyhmän kanssa

- Yhteiskehittäminen vahvistaa
 - Kohderyhmän osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia jälkihuollon menetelmien ja toimintatapojen kehittämiseen
 - Nuorten kykyä ja edellytyksiä toimia itselleen merkityksellisten asioiden eteen
- Lähestymistavat ja sisällöt kiinnostavia ja uskottavia nuorille
 - Nuorten ääni ja kädenjälki näkyvät lopputuloksessa

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Prosessi käytännössä

- Pelikehittämisyhmän kokoaminen
 - Osallistujina kokemustaustaisia nuoria, jotka ovat kokeneet siirtymän sijoituksesta itsenäiseen asumiseen
- Pelikehittämistyöpajoja pidettiin kuusi
- Lähitoteutus
- Lähtökohtina turvallinen tila, rakentava dialogi sekä tuki itseilmaisuuun ja luovaan työskentelyyn ryhmässä

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Prosessi käytännössä

- Tavoitteiden asettaminen
- Omat tarpeet ja toiveet asumiselle
- Pelitestaus ja pelianalyysi
- Teemojen käsittely ja valinnat
- Aihe
- Tarinan runko
- Tehtävien aihiot
- Henkilöhahmot

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Vahvimmat teemat

- Talousosaaminen ja rahankäyttö
- Vastuu asunnosta, asioista ja esineistä
 - Heikot elämänhallinnan taidot
- Rajojen asettaminen kavereiden ja sukulaisten suhteen
- Mielenterveys, nepsy-haasteet
 - Toiminnanohjauksen haasteet, toivottomuus
- Erilaiset palveluihin liittyvät sudenkuopat
- Tiedon ja taidon puute

Euroopan unionin
osarahoittama

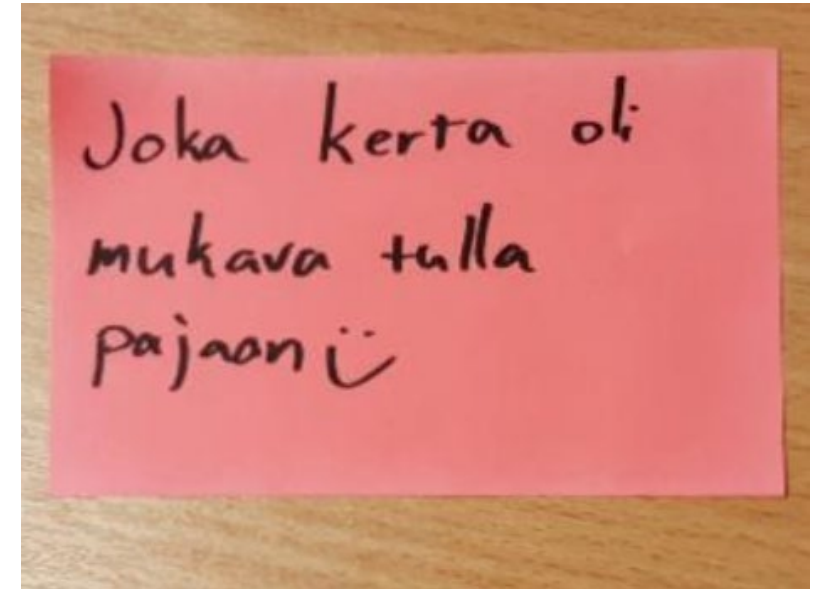
DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Nuorten kokemus työpajoista

- Nuoret kokivat työpajoissa olonsa turvalliseksi, kuulluksi, arvostetuksi ja tervetulleeksi
- Vahvemmin tukea voisi tarjota itseilmaisuun
- Nuoret kokivat saaneensa vaikuttaa itselleen merkityksellisiin asioihin

Euroopan unionin
osarahoittama

DIAK

NUORTEN
AKATEMIA

Esittelyssä jälkihuollon kehittämishankkeet

Jäkälä

– Jälkihuoltopalveluiden
kehittäminen Lapissa
03.2024–02.2027

Kokemustieto lähtökohdaksi

Kokemustiedon hyödyntäminen:

- Tavoite siintää tulevaisuudessa
→ ollaan jatkuvalla takamatkalla

Kokemustieto tiedonlähteenä:

- Tieto jää passiiviseksi
→ oivallukset jäävät puolitiehen

Tiedonlähteestä kehittäjäkumppaniksi

Kokemustieto innovaattorina:

- Syvempi ymmärrys ja uudet ratkaisut
→ kehittäminen perustuu aidosti elettyyn kokemukseen, ei pelkästään ulkopuoliseen analyysiin

Kokemustieto kehittäjäkumppanina:

- Saavutetaan kestävämpää muutosta ja sitoutumista
→ pidemmälle tavoitteisiin ja laajempiin vaikutuksiin

Jäkälä pähkinäkuoressa

- ESR+ TL5.1 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen
- 03 / 2024 – 02 / 2027
- Toteuttajat: Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin hyvinvointialue, Lapin yliopisto

Nuorten osallisuus – mukana vaikuttamassa

- Nuorten osallisuus palveluiden kehittämisessä ja päätöksenteossa, hankkeen konkretiassa Nuorten raati
- Kokemustiedon hyödyntäminen aidosti kehittäjäkumppanuudessa
- Nuorten tarpeiden mukaiset palvelut: vertaistoiminta, kokemusasiantuntijatoiminta, kehittäjäasiakastoiminta, tuettu asuminen
- Nuorten ääni kuuluu kaikilla tasoilla – asiakaskohtaamisista rakenteelliseen kehittämiseen

Jäkälä
– Jälkihuoltopalveluiden
kehittäminen Lapissa
03.2024–02.2027

Rakenteet ja yhteistyö – kokonaisuus kantaa

- Monialaisen työn selkeyttäminen: työnjaot, vastuut ja roolit, hankkeen konkretiassa työroolit ja toimivat yhteistyökäytännöt
- Palveluprosessin, yhteistyörakenteiden ja työkäytäntöjen yhdenmukaistaminen
- Monialaisen siirtymän tukeminen palvelupolulla ja rakenteiden joustavuus tarpeiden mukaan
- Verkostojen vahvistaminen ja eri toimijoiden roolin selkeyttäminen

Jäkälä
– Jälkihuoltopalveluiden
kehittäminen Lapissa
03.2024–02.2027

Käytännön työ – miten teemme jälkihuoltoa

- Jälkihuollon ammattilaisten osaamisen vahvistaminen ja jatkuva kehittäminen, hankkeen konkretiassa oppaita ja koulutuksia
- Uusien palvelumallien luominen ja käyttöönotto (vertaistoiminta, kokemusasiantuntijat, tuettu asuminen)
- Konkreettiset toimintatavat nuorten tukemiseksi arjessa, hankkeen konkretiassa itsenäistymisen tukeminen
- Työn kehittäminen kokemustiedon, tutkimuksen ja ammattilaisten osaamisen pohjalta

Jäkälä
– Jälkihuoltopalveluiden
kehittäminen Lapissa
03.2024–02.2027

Nuorten osallisuus

– *mukana vaikuttamassa*

- Nuorten osallisuus palveluiden kehittämisessä ja päätöksenteossa, hankkeen konkretiassa Nuorten raati
- Kokemustiedon hyödyntäminen aidosti kehittäjäkumppanuudessa
- Nuorten tarpeiden mukaiset palvelut: vertaistoiminta, kokemusasiantuntijatoiminta, kehittäjäasiakastoiminta, tuettu asuminen
- Nuorten ääni kuuluu kaikilla tasoilla – asiakaskohtaamisista rakenteelliseen kehittämiseen

Rakenteet ja yhteistyö

– *kokonaisuus kantaa*

- Monialaisen työn selkeyttäminen: työnjaot, vastuut ja roolit, hankkeen konkretiassa työroolit ja toimivat yhteistyökäytännöt
- Palveluprosessien, yhteistyörakenteiden ja työkäytäntöjen yhdenmukaistaminen
- Monialaisen siirtymän tukeminen palvelupoluilla ja rakenteiden joustavuus tarpeiden mukaan
- Verkostojen vahvistaminen ja eri toimijoiden roolin selkeyttäminen

Käytännön työ

– *miten teemme jälkihuoltoa*

- Jälkihuollon ammattilaisten osaamisen vahvistaminen ja jatkuva kehittäminen, hankkeen konkretiassa oppaita ja koulutuksia
- Uusien palvelumallien luominen ja käyttöönotto (vertaistoiminta, kokemusasiantuntijat, tuettu asuminen)
- Konkreettiset toimintatavat nuorten tukemiseksi arjessa, hankkeen konkretiassa itsenäistymisen tukeminen
- Työn kehittäminen kokemustiedon, tutkimuksen ja ammattilaisten osaamisen pohjalta

Näihin kysymyksiin etsimme vastauksia

- 1) Miten nuoret pääsevät vaikuttamaan kehittämiseen aktiivisina kehittäjäkumppaneina?
- 2) Miten työntekijät voivat tukea nuorten osallisuutta ja hyödyntää kokemustietoa käytännön työssä?
- 3) Kuinka monialaiset yhteistyörakenteet, palveluprosessit ja työkäytännöt saadaan toimimaan yhtenäisemmin jälkihuollossa?
- 4) Miten strategisella tasolla varmistetaan, että kokemustieto ohjaa päätöksentekoa ja palveluiden kehittämistä?
- 5) Miten nuorten osallisuutta voidaan hyödyntää kehittämistyössä niin, että se tuottaa konkreettisia ja kestäviä muutoksia palveluihin?

Ole yhteydessä, jos haluat osallistua kehittämiseen tai kuulla lisää

- Monialainen työ, verkostot ja siirtymät
 - outi.hokkanen@ulapland.fi, anna.nikupeteri@ulapland.fi
- Tuettu asuminen, vertaistoiminta, kehittäjäasiakas- ja kokemusasiantuntijatoiminta
 - petra.talvensaari@lapha.fi
- Sosiaaliohjaajien ja sosiaalityöntekijöiden työnkuvat ja –roolit, palvelukuvaus
 - johanna.majala@lapinamk.fi, matti.virtasalo@lapinamk.fi

Tai suoraan Matille postia, tieto ja yhteistyöpyynnöt kulkevat koko hankkeelle.

www.lapinamk.fi/jakala

Jäkälä
– Jälkihuoltopalveluiden
kehittäminen Lapissa
03.2024–02.2027

Kokonaisvaltaista hyvinvointia jälkihuoltoon

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Jatkos - Jälkihuollon yhteiskehittämisellä kohti hyvinvointia, osallisuutta ja sosiaalisia innovaatioita

6/2024-11/2026

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Tavoitteena lastensuojelun uudistaminen

- ESR+ TL 5.1 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen
- Ryhmähanke Keski-Suomen hyvinvointialue & Jamk
- 1.6.2024-30.11.2026
- Kohderyhmänä lastensuojelun ammattilaiset
- Nuoret mukana kaikissa toimenpiteissä kokemustoimijoina, yhteiskehittämässä
- Sosiaalisena innovaationa jälkihuoltoneuvolan perustaminen, lisäksi Yhdessä aikuisuuteen –itsenäistymisfoorumit, Puhutaan päihteistä –valmennukset
- Tavoitteena palveluiden kehittyminen nuorten hyvinvointia ja elämänhallintaa vahvemmin tukeviksi, ammattilaisten osaamisen ja toimijuuden vahvistuminen sekä vaikuttavat, asiakaslähtöiset palvelut

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE**

jamk

Jatkos – kolme kärkeä

**Jälkihuolto-
neuvola**

**Yhdessä
aikuisuuteen –
itsenäistymisen
tuen suositukset**

**Puhutaan
päihteistä –
valmennukset**

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kokemustoimijuus

Kaikissa toimenpiteissä kokemustoimijat osallistuvat kehittämistyöhön ja toimenpiteiden toteuttamiseen.

Osallisuuteen kasvaminen vaatii tekoja, esim. asiakasraadit, vertaistoiminnan lisääminen, kulttuurin muutos.

Nuorilla on **halu auttaa ja osallistua!**

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Euroopan unionin
osarahoittama

Jälkihuoltoneuvola

- Jälkihuoltoneuvola aloittanut 10/2024
- Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaille (18-23v)
- Moniammatillisuus – terveydenhoitaja osana jälkihuollon tiimiä
- Jälkihuoltoon siirtyville nuorille hyvinvointitarkastukset
- Hyvinvointivalmennuksellinen työote
- Yksilöllinen hyvinvoinnin tuki
- Motivointi
- Tuki ja konsultaatiot työyhteisölle

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Euroopan unionin
osarahoittama

HYVINVOINTIVALMENNUSSELLINEN TYÖOTE

- Tavoitteellisempi ja systemaattisempi hyvinvoinnin tukeminen
- Yhdessä kehittäminen (kokemustoimijat, työpajat, yhteinen keskustelu)
- Yksilötyön kehittäminen
 - Konkreettisia tavoitteita hyvinvoinnin tueksi
 - Välineitä hyvinvoinnin tueksi
 - Yhteiset tapaamiset
- Avoin ryhmätoiminta
- Hyvinvointivalmennukset

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Jälkihuollon ryhmät

jalkihuolto_hyvak...

Jälkihuollon ryhmätoiminta keväällä 2025

KAIKILLE AVOIMET RYHMÄT
(lisätietoa ryhmäkerroista lähempänä)

14.1.2025 klo 15.30-17.30
Jälkkärikahvit + askartelua ja käsitöitä

11.2.2025 klo 15.30-17.30
Rentoutus ja hemmottelu, korva-akupunktio

11.3.2025 klo 15.30-17.30
Jälkkärikahvit: pelailua Gamepitissä

04/2025 matalan kynnyksen liikuntaa, aika tarkentuu

29.4.2025 klo 15.30-17.30
Jälkkärikahvit goes vappukekerit

14.5.2025 klo 14 luontoretki maakuntaan

3.6.2025 klo 14 minigolfausta

TAIDETTA YHDESSÄ - AVOIN PIENRYHMÄ

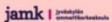
19.2. klo 15-16.30
26.2. klo 15-16.30
5.3. klo 15-16.30
12.3. klo 15-16.30

Ryhmästä tulee oma mainos.
ilmoittautumiset ryhmäkerroille Veeralle:
050 531 9444

HYVINVOINTIVALMENNUKSELLINEN PIENRYHMÄ

27.3. iltapäivä
1.4. iltapäivä
8.4. iltapäivä
15.4. iltapäivä
22.4. iltapäivä

Ryhmään mahtuu 3-6 nuorta.
Ryhmästä tulee oma mainos.
Ilmoittautumiset Helille: 040 350 1717

Euroopan unionin osarahoittamaKESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEjamk

- Ryhmätoimintaa käynnisteltä, toteutus Jatkos-hankkeen ja jälkihuollon yhteistyönä
- Nuorten toiveet huomioiden
- Kokonaisvaltainen hyvinvointi

jamk

HYVINVOINTIVALMENNUKSET

- 3-5 henkilön ryhmille
- Viiden kerran kokonaisuuksia + alussa ja lopussa yksilötapaaminen
- Ohjaajina JATKOS-hankkeesta Heli, kokemustoimija sekä jälkihuollon ohjaajat
- Teemat, joiden ympärille rakentuu (esim. kuntosali, pelaaminen)
- Ensimmäinen valmennus alkaa 3/2025
- Sisällöt:
 - Mm. Arjen hyvinvointi, uni, ravitsemus, liikunta, mielen hyvinvointi, sosiaaliset suhteet, media
 - Liikuntaa
 - Terveellistä välipalaa
 - Rentoutusharjoitukset
- Käytössä älykellot
- Mahdollisuus myös yksilövalmennuksiin

**HYVÄÄ OLOA KUNTOSALILTA
KEVÄT 2025**

Tervetuloa jälkihuollon hyvinvointivalmennukseen! Tutustumme kuntosaliharjoitteluun, juttelemme kehon ja mielen hyvinvointiin liittyvistä teemoista. Tapaamiset sisältävät treenin, syötävää ja rentoutusharjoituksen.

27.3. klo 12-16
1.4. klo 12-16
8.4. klo 12-16
15.4. klo 12-16
22.4. klo 12-16

Lisäksi yksilötapaamiset ennen ja jälkeen valmennuksen.

Ryhmäkoko 3-5 henkilöä.
Ilmoittautumiset omalle työtekijälle tai Helille
21.2. mennessä.
Os. Puistokatu 2A, 4. krs
Lisätietoa p. 0403501717 / Heli.

Jälkihuolto
instassa:
@jalkihuolto
_hyvaks

 Euroopan unionin osarahoittama

 KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUE

 jamk Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Ollaan yhteydessä

Keski-Suomen hyvinvointialue:

- Laura Santala, sosiaalityöntekijä p. 040 563 6630
- Heli Dahlblom, terveydenhoitaja p. 040 350 1717
- etunimi.sukunimi@hyvaks.fi

Jamk

- Erikka Levälahti, projektipäällikkö p. 050 413 9266
- Katja Kokkinen, projektiasiantuntija p. 0400 976 767
- etunimi.sukunimi@jamk.fi

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

jamk

Euroopan unionin
osarahoittama

Vertaisverkko – Nivelvaiheen tukipalvelu lastensuojelun jälkihuollon palveluvalikoimaan

11.2.2025

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**Päijät-Hämeen
hyvinvointialue**

iVAMOS!
Diakonissalaitos

Hanke lyhyesti

- Pilotoidaan ja mallinnetaan yhdessä nuorten sekä ammattilaisten kanssa palveluvalikoimaa täydentävä vertaisryhmätoiminta lastensuojelun jälkihuollon siirtymiin
- Kehitetään jälkihuoltopalvelun vaikuttavuuden arviointia etsimällä ja ottamalla käyttöön helppokäyttöisiä mittareita
- Tuotetaan osallisuustietoa hyödyntäen erilaisia työkaluja, kuten THL:n osallisuusindikaattoria
- Ryhmähankkeen päätoteuttaja Diakonissalaitoksen Vamos Lahti, osatoteuttajana Päijät-Hämeen hyvinvointialue

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Syyskuu 2026

1

Jälkihuollon sosiaalityön palveluvalikoima on täydentynyt vertaistuellisella ja nuorilähtöisellä ryhmätoiminnalla

2

Työntekijät tunnistavat palvelusta hyötyvät nuoret

3

Jälkihuoltopalveluiden vaikuttavuudesta saatava tieto on lisääntynyt

4

Jälkihuollon työntekijöiden palautetietoinen työskentely on lisääntynyt

5

Hyvinvointialueen ja 3. sektorin välinen yhteistyö on vahvistunut taloudellisesti kestävien sosiaalisten innovaatioiden kehittämistyössä

6

Nuorten osallisuus virallisen palvelujärjestelmän kehittämisessä on juurrutettu ja skaalattu

Euroopan unionin
osarahoittama

Vertsikkaryhmä

- Alkanut 14.10. Kehittäjänuorten ryhmänä, ryhmässä neljä kävijää, yhteydenottoja tuli kokonaisuudessaan yhdeksän.
- 3.3. alkaen jatkaa vertaistuellisena ryhmänä, jossa kehittämistoiminta on muun toiminnan ohessa.
- Tapaa säännöllisesti maanantaisin klo. **15.30-18.00** Vamos Lahden tiloissa. Ryhmällä on kaksi ohjaajaa.
- Ryhmäkoko n. **8-12** nuorta.
- Tapaamisten teemat nousevat nuorilta, nyt on toivottu mm. elämänjanatyöskentelyä, unelmakarttaa, maalaamista ja vierailua Malvaan.

Euroopan unionin
osarahoittama

OOTKO JÄLKIHUOLLOSSA?

Ahistaako arki, tulevaisuus tai
kaipaatko paikkaa jossa hengaila?

Vertaisverkko ryhmässä voit jakaa fiiliksiä tai
chillailla muiden jälkihuollon kokemuksen omaavien kanssa

Mikä homma tää on?

Aloitut: Ruokailu ja kuulumisten vaihtaminen, tai voit vain olla
Olemista ja tekemistä: Suunnitellaan yhdessä mitä tehdään
Lopetus: Fiiliskierros

Ryhmään pääset tutustumiskäynnin kautta.
Tää **Ei maksa** mitään, **eikä velvoita sua** mihinkään

Missä ja milloin?

Paikka: Vamos Lahti, vuorikatu 35 B, 4 kerros
Aika: Maanantaisin klo 15:30– 18:00

Tää ei oo mitään virallista, vaan täysin vapaaehtoista.
Osallistua saa omalla tavallaan ja tulla voi, kun ehtii

Ryhmäläisten tukena toimii mm. vertaisohjaaja, jolla on omakohtaista kokemusta
lastensuojelusta, sen tuomista haasteista ja siitä, millaista on löytää oma polkunsu.

Ota rohkeasti yhteyttä ja kysy lisää:

Vertaisohjaaja Tiia Heikkinen 050 313 0660
Projektipäällikkö Juho Kuosa 050 447 6595

Euroopan unionin
osarahoittama

iVAMOS!
Diakonissalaitos

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Jälkihuollon nivelvaiheiden kehittäminen

- Palvelupolkujen hahmottaminen ja vertaistoiminnan roolin tunnistaminen osana jälkihuollon palveluvalikoimaa
- Yhteiskehittämisen rakenteiden luominen – ammattilaiset, nuoret ja muut sidosryhmät
- Palautetietoinen työote (FIT, Feedback Informed Treatment)
 - työskentelyn kohdentaminen oikein ja asiakaslähtöisesti - ennaltaehkäisee siirtymävaiheissa esiintyviä haasteita
 - nuorten äänen lisääminen ja palautetietoisin kulttuurin vahvistaminen

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Kehittäminen tapahtuu yhteistyössä

**Euroopan unionin
osarahoittama**

